

Eminentissimi Ac Reverendissimi Domini, D. Joannis Baptistæ, Cardinalis De Luca, Theatrum Veritatis Et Justitiæ, Sive Decisivi Discursus

Ad Veritatem Editi In Forensibus Controversiis, Canonicis & Civilibus, in quibus in Urbe Advocatus, pro una partium scripsit, vel Consultus respondit ; Cum Indicibus Argumentorum, Causarum ac Rerum luculentissimis. Opus Tam Judicibus, Quam Causarum Patronis, atque omnibus in utroque Foro ...

Pars I. De Testamentis, Codicillis, & ultimis voluntatibus. Pars II. De Hærede, & Hæreditate. Pars III. De Legitima Trebellianica, & aliis Detractionibus

Luca, Giovanni Battista de

Coloniae Agrippinae, 1690

Disc. XXII. Bituntina census. An status clericalis, vel æquitas canonica excuset à præjudiciis resultantibus ab aditione hæreditatis absque beneficio onventarii; Et præsertim ubi agitur actionum; Et ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74043](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74043)

tum habere videtur; Verum quia doctrinæ accipiuntur in littera, idcirco ista reputata fuerunt ratiocinia.

14 An autem, & quando hæres beneficiatus privetur beneficio inventarii, ac teneatur in solidum creditoribus, quibus proprio nomine ad id se obligavit, habetur actum in *Neapolitana dotis sub tit. de dote disc. 28.* ubi de hac materia.

BITUNTINA

CENSUS,

PRO

MONTE LABINORUM,

CUM

BOVIIS.

Casus decisis per Rotam pro Monte.

An status clericalis, vel æquitas canonica excuset à præjudiciis resultantibus ab additione hæreditatis absque beneficio inventarii; Et præsertim ubi agitur de præjudicio confusionis proprietarum actionum; Et incidenter de processu executivo contra hæredem, in persona, & bonis propriis.

SUMMARIUM.

- 1 Acti series.
- 2 Resolutiones causa.
- 3 Judicium associationis non admittit appellationem.
- 4 De punctis controversis.
- 5 In annuis prestationibus quot sunt anni, tot sunt præscriptiones.
- 6 Mala fides obstat etiam hæredi.
- 7 De confusione actionum per additionem hæreditatis.
- 8 De amissione inventarii.
- 9 Clerici non conficientes inventarium, an teneantur ultra vires.
- 10 Quid de æquitate canonica.
- 11 Declaratur conclusio, de qua num. 9.
- 12 Ecclesia non tenetur ultra vires & de ratione.
- 13 Quod canonica æquitas non excuset.
- 14 De rationibus.
- 15 De restitutione in integrum adversus additionem.
- 16 An Ecclesia, vel pia causa cogat hæredem ultra vires.
- 17 An, & quando detur via executiva contra hæredem in persona, & bonis propriis.

D I S C. XXII.

1 P R O censu ducatorum 85. in sorte ducatorum 1000. ejusque fructibus multorum annorum spatio decursis, imposito per Scipionem Bovium ad favorem Montis Labinorum, istius administratoris introducta causa in *Rota coram Corrado* (occasione alterius male directi iudicii) associationem contra Scipionis filios intentarunt ad fundum censitum, atque Actorum favore binæ 2 prodierunt resolutiones *sub diebus 27. Novembris 1645. & 24. Martii 1647.* quarum prima est in-

pressa *dec. 373. par. 9.* & altera *dec. 58. par. 10. rec.* Ad quarum normam expedito mandato de associando, & commissa causa appellationis in eadem *Rota coram Arguelles*, in solo devolutivo cum consueta clausula *sine præjudicio*, (dum receptum est, hoc associationis remedium de sui regulari natura non admittere appellationem suspensivam ex deductis in sua materia *sub tit. de judic.*) Cum iidem administratores agnoscerent, ut illud remedium, quamvis executioni demandatum, parum proficeret ad intentum, hinc in secunda instantia *coram Arguelles* convolarunt ad iudicium executivum contra eosdem filios, & hæredes debitores, cum quibus primum iudicium actum fuerat, ac pariter binæ prodierunt favorabiles resolutiones *sub diebus 1. Junii & 10. Decembris 1649.* quarum prima habetur *ead. par. 10. rec. decif. 343.* deindeque concordia finem dedit controversiæ.

In his autem disputationibus in utraque instantia Rotali respectivè habitis (in quarum prima, licet ego, ut potè adhuc indeterminatus, an in Curia vitam ducere deberem, Advocationis munus non assumpsissem, adhuc tamen juxta stylum, sine nomine fuerunt puncti, seu articuli examinati; Primum scilicet super præscriptione à Reis conventis allegata stante plurium annorum silentio; Secundo super competentia crediti anterioris dotium maternarum, cujus iure iidem rei de bonorum retentione objiciebant; Tertio super allegata confessione, ac respectivè omissione inventarii confecti per eorum matrem & tutricem respectivè; Quarto quod cum essent Clerici, atque causa tractaretur in foro Ecclesiastico, idcirco ratione Clericatus, vel ex Canonica æquitate, deberent esse exempti à rigorosis penis text. in *l. fin. Cod. de jur. deliber.* Et quinto, de quo solum actum fuit in secunda instantia, super competentia processu executivi in persona, & bonis propriis.

De primo puncto præscriptionis præsertim late agitur in *prima decisione 373. par. 9.* ubi plurafirmantur in hac materia præscriptionis, insinuatæ pluries *sub tit. de credito præsertim in altera Bituntina disc. 131.* ac etiam *sub tit. de censibus*; Et præsertim quod *Rota*, & *Curia* sequitur opinionem *Ultramontanorum*, neglecta contraria *Bartoli*, quam aliqui *Citramontani* sequuntur, ut in censibus, alifque annuis prestationibus non sufficiat unica præscriptio, tanquam in debito conditionali, sed quot sunt anni, tot requirantur præscriptiones; Quodque principalis debitor nunquam præscribat ratione male fidei, quæ influat etiam in hæredem ex ibi deductis, & in eadem *decisione*, quæ in hac materia circumferri solet tanquam magistralis.

Secundus punctus crediti anterioris dotium maternarum pendebat à duobus proximè sequentibus, quoniam nisi doceretur de confessione inventarii, adeo intraret ex ejus beneficio proprietarum iurium præservatio, ista cessante, plana est in jure eorum confusio, ubi præsertim agatur de solo præjudicio ipsiusmet hæredis absque mixtura tertii, cui super iuribus, & actionibus aliquod jus quaesitum esset, vel competeret, juxta ea, quæ ad hanc materiam confusionis actionum habentur *sub tit. de credito præsertim disc. 40.* & alibi.

Tertius punctus erat nudi facti, in quo nulla dabatur sufficiens justificatio circa confessionem, & omissionem juxta ea, quæ in hoc proposito habentur in *Arianen. disc. 19.*

Aliqua igitur disputatio fuit super quarto puncto, an scilicet qualitas Clericatus, vel Canonica æquitas

quitas in hoc proposito suffragantur, atque à non
 9 confectione inventarii excusantur; In hoc etenim
 Scribentes pro reis conventis, ad probandum, quod
 Clerici exempti essent à dicto rigore textus in l. fin.
Cod. de jur. deliber. vel quod canonica æquitas ab
 hoc excusaret, multoque magis utraque circum-
 stantia simul accedente, deducebant ea, quæ in hoc
 proposito firmant favore Clericorum *Marra de ju-*
r. dist. Duar. Squillam. & alii relati per *Capyc. Latr.*
 10 *decis. 15. num. 11.* Et circa æquitatem canonicam
 adducebant doctrinam *Bald. in l. cum à matre Cod.*
de rei vendic. num. 11. ubi quod jus Canonicum at-
 tendit solam veritatem naturalem, ideoque si ista
 attendita, hæreditas non est idonea, non debet hæres
 ultra ejus vires gravari, atque ex hac doctrina ad-
 idem inferunt superius allegati relati per *Capyc. Latr.*
dicta decis. 15.

In hoc autem, Ego scribens pro Monte. (etiam
 cum sensu veritatis, qualem quoque evitanda plures in
 hoc proposito distinguendi sunt casus.

Aut enim agitur de clerico, qui ex testamento,
 vel ab intestato sit hæres jure proprio, & privato ra-
 11 tione sanguinis, vel affectionis personalis, independen-
 ter à clericatu, qui accidentaliter in eo reperia-
 tur, ut in præfenti, & tunc omnino verius est, ut ille
 non differat à laico, cum nulla urgeat ratio discrimi-
 nis, ut cæteris relatis latè probant *Menoch. conf.*
89. num. 156. & seqq. Straban jun. resol. 23. & hanc o-
 pinionem examinato articulo tenet *Rot. decis. 72.*
par. 2. divers. cum concord. in dicta secunda hujus
 causæ decisionem coram *Corrado decis. 58. par. 10.*
res. num. 50. Atque hoc jure vivitur, quoniam jus
 civile servandum est etiam cum clericis in foro Ec-
 clestastico ex ejusdem juris Canonici dispositione,
 ubi ei non advertebatur.

Aut verò agitur de Clerico hærede ratione Cle-
 ricatus, & Ecclesiæ, tanquam s. Prælati, vel benefi-
 12 ciatu, & tunc rectè intrat conclusio, non favore Cle-
 ricu, sed favore Ecclesiæ, quæ in effectu est hæres, &
 quam hodie extra controversiam receptum est, non
 teneri de proprio, ultra vires; Non quidem ex pri-
 vilegio, sed ex ea congrua ratione, quod jure pupilli
 habetur, cui tutoris negligentia præjudicare non
 potest, non conficiendo inventarium.

Quo verò ad Canonicam æquitatem, ea rectè
 procedit in foro interno, qui cum veritate naturali,
 non autem cum subtilitatibus positivi juris regula-
 tur; Verum quoad forum externum, magis rece-
 13 ptum est, eam non suffragari, ut advertunt *Gemens.*
in practicabil. Eccl. cap. 373. Straban. dicta resol. 23.
Capyc. Latr. dicta decis. 15. apud quos cæteri; Atque
 ita declaratum fuisse per Bullam *Clem. VIII. refer-*
unt Quarant. in summa bullar. verbo fabrica San-
cti Petri, Rouis. super pragmat. 1. de legat. piis num. 13.
 Talisque est recepta praxis ex triplici ratione; Pri-
 mo quia ipsummet jus Canonicum in *cap. 1. de novi*
oper. nunciat. & alibi disponit, ut servari debeat

14 jus civile in iis, in quibus sacris canonibus non ad-
 verteretur; Secundo, quia hæres adeundo hæredita-
 tem, gerere dicatur quemdam quasi contractum su-
 per futura alea lucri, & damni, quod ex hæreditate
 resultare potest; Et tertio quia hæres non conficien-
 do inventarium, ac non utendo aded congruo, ac
 usitato legis beneficio, præsumitur in aliquo dolo,
 vel constituitur in sinistra suspitione, ideoque æ-
 quitate dignus non est, cum in foro externo incer-
 tum si an habeat in manibus; Quando enim aliqua
 subest justa causa, quæ excuset, tunc succurritur
 cum beneficio restitutionis in integrum, de quo la-
 15 *te Rot. decis. 182. par. 9. rec. & habet ut alibi hoc eod.*
no.

Probabilis autem ratio dubitandi cadere vide-
 tur, ut ipsa Ecclesia, vel pia causa, quando est actrix,
 & contendit de lucro captando, putà de legatis, ex
 regula, *quod quisque juris &c.* debeat hanc æquita-
 16 tem servare, quando verè constat, quod hæres non
 habet in manibus; Atque in hoc sensu capienda vi-
 detur doctrina *Bald. in dicta l. cum à matre,* ut ad-
 vertitur apud *Franch. decis. 536. nu. 29 & 30.* & sen-
 tire etiam videtur *Rot. dec. 493. p. 4. rec. tom. 2. n. 28. &*
29. quod tamen impugnat *Straban. jun. dicta resol.*
23. num. 17. & seqq. non tamen adhuc occasio dedit
 id firmiter disputare.

Demum quoad ultimum punctum processus
 executivi in persona, & bonis propriis, de quo ac-
 tum fuit in secunda instantia coram *Arguell.* Mihi 17
 (quamvis obtinenti) resolutiones nimium rigorosa
 visæ sunt, quamvis enim vera sit conclusio, alibi et-
 iam *hoc tit. infirmata,* cum qua in decisionibus coram
Arguelles proceditur, ut eadem via executiva, quæ
 competit contra defunctum, comperat etiam con-
 tra hæredem, etiam in persona, & bonis propriis,
 quando est certum, illum non esse beneficiatum; At-
 tamen punctus difficultatis est in hac circumstantia,
 quoniam, ut præsertim advertitur in *Romana aug-*
menti dotis discurs. preced. quando hæres exhibet in-
 ventarium, vel si non exhibet, allegat, & aliquam dat
 probationem, quod confecerit, sed amissum sit jux-
 ta casum, de quo in *Arianen. disc. 19.* replicetur autem
 illud esse defectivum, sive probationem amif-
 sionis non esse sufficientem, (ut in præfenti contin-
 gebat) tunc id eget discussione, ac exigat, seu admit-
 tit extrinsecas probationes, sive (ut Neapolitani
 dicunt) intrat terminus in causa, & consequenter
 impracticabilis est Processus executivus, quoniam
 hæres rectè allegare potest vulgare diciturium, non
 probata probabo, atque illas probationes in una in-
 stantia factas, in alia supplebo; Ipsaque declaratio
 Judicis, quod factæ probationes non sufficiant,
 complicat petitorium, ideoque est appellabilis.

Fortius verò in hac facti specie, quod aditio hæ-
 reditatis facta fuerat per matrem, & tutricem, seu
 curatricem hæredum minorum, ac pupillorum re-
 spectivè, ex cujus culpa inventarium legitime con-
 fectum non erat; Id etenim creditoribus suffragari
 bene dicebam ad repellendam supradictam excep-
 tionem crediti dotalis anterioris ejusdem culposæ
 tutricis, non autem, ut in hoc judicio procedi pos-
 set contra ipsos minores, quamvis effecti majores
 aditionem ratam habuerint, pluresque actus hære-
 ditarios fecerint, ut in decisionibus ponderatur,
 quoniam id agere potuerunt justè præsupponendo,
 ut eorum tutrix, vel curatrix legitime, ac ser. fer. ut
 tenebatur, hæreditatem adierit, atque cum hujus
 principii præsupposito alios actus consecutivos, seu
 continuativos fecerint, ut advertitur supra in *Ro-*
mana census, & in Perusina disc. 11. & 12.

B A R E N .
C E N S V S .
 P R O
PAULO CARDUCCIO,
 C U M
JOANNE ANDREA GERUNDO,
Casus disputatus coram A. C. & resolutus pro
Carduccio, pendet in Rota.
 De consuetudine Baren. concedente facul-
 tatem

De LUCA
 de
 testamentis
 et c.